

Vladika rasko prizrenski i kosovsko-metohijski Artemije (Radosavljevic)

SVANUCE I SRBIMA

Najveci hriscanski praznik - Hristovo vaskrsenje, dan je koji kod ljudi budi radost i milosrdje. Na koji nacin ce duhovnici SPC obeleziti ovaj praznik?

- Praznik nad praznicima i slavlje nad slavljima! Jedinstven dogadjaj u istoriji vasion. Hristos je vaskrsao, smrt je pobedjena, zivot vecni ljudima darovan. Time je Isus Hristos posvedocen kao Bog i Sin Bozji. Sva istorija hriscanstva u poslednje dve hiljade godina svedoci o tome. Velicina Hristove zrtve, i velicina plodova te zrtve su neizmerivi. Otuda i radost sa kojom se taj praznik docekuje i proslavlja, takodje je neizmeriva. Svako ljudsko srce ispunjeno je radoscu duhovnom i neizmernom blagodarnoscu Gospodu sto nam je svojim vaskrsenjem darovao "zivot vecni i veliku milost", sto nas je svojim vaskrsenjem uverio i u nase vaskrsenje u "poslednji dan", sto se osecano i sto jesmo besmrtna bica, sazdana za zivot a ne za smrt.

Svestenstvo SPC zajedno sa svojim vernim narodom i ove godine docekace i proslaviti Vaskrsenje Hristovo u duhu pravoslavne tradicije svecanim bogosluzenjima i liturgijom, raznim poklonima deci, bolesnicima, siromasima. Pa i mi na Kosovu i Metohiji, bez obzira na teske uslove u kojima se nalazimo evo pune cetiri godine, docekujemo i proslavljamo Vaskrsenje Hristovo sa puno radosti i nade da ce i nas narod vaskrsnuti kao i nase porusene i unistene svetinje.

Nedavna poseta SPC Vatikanu i susret sa papom Jovanom Pavlom Drugim, izazvala je oprecne reakcije u javnosti i mnoge kontroverze... Vas komentar?

- O samoj poseti Delegacije SPC Vatikanu i susretima koji su tamo usledili, kao i o rezultatima te posete obavesteni smo samo preko javnih medija informisanja. Stoga nismo u stanju da sustinski komentarisemo taj dogadjaj. Ipak, smatramo da iako je ta poseta ostvarena nedavno, atmosfera i pripreme za njeno ostvarenje traju veoma dugo. Svi ekumenisticki susreti u zemlji i u inostranstvu kao sto su bili u Kamberi, Asiziju, i gde sve ne, sve zajednicke molitve na tim susretima izmedju predstavnika pravoslavne crkve i ostalih hriscanskih i nehriscanskih denominacija, postepeno su otupljivali osecaj granice koja se u medjusobnim susretima i dijalogu ne bi smela prestupiti. Nazalost, mnoge izjave i postupci nekih predstavnika pravoslavnih crkava s pravom zabrinjavaju i uznemiruju pravoslavnu savest mnogih, jer granica izmedju prave i neprave vere s dana na dan postaje sve nejasnija i nevidljivija. Time se dovodi u pitanje cistota vere koju smo nasledili od svetih Apostola i svetih Otaca, koju je pravoslavna crkva kao njen jedini nepokolebivi nosilac i cuvar, cuvala i sacuvala do nasih dana. Hocemo li na ovakav nacin potvrditi sebe kao sledbenike i naslednike svetih Otaca? Hocemo li nasim potomcima predati onu cistu i nepatvorenu veru koju smo od svojih predaka nasledili kao bescen blago, ili cemo im umesto nasledjenog zlata predati bezvredne bakaruse. Vreme ce to uskoro pokazati.

Neki su posetu srpskih arhijereja Vatikanu ocenili kao put u unijacenje i novi konkordat?

- Mislim da je takva ocena, ma cija bila, za sada neopravdana i da predstavlja drugu krajnost.

Da li se u tim rimskim razgovorima raspravljalo o Kosovu i Metohiji?

- Ne mislim da su ma kakva ovozemaljska pitanja, pa i pitanje Kosova i Metohije, tema o kojoj bi saglasnost ili pozitivan stav ma koje strane u dijalogu ista doprineo "jedinstvu hriscana" i boljem razumevanju "crkava".

Vladika Nikolaj Velimirovic govorio je da je Hilandar barometar srpskog roda. Taj "barometar" bio je protiv odlaska u Vatikan.

- Misao svetog vladike Nikolaja je divna. Ona vise izrazava njegovu zelju nego stvarnost. Mozda je nekada tako i bilo. Nazalost, odavno vec nije tako. To je znao i na sebi osetio i sam vladika Nikolaj. Svetogorski barometar je i danas, kao i ranije, bio mnogo pouzdaniji. Na osnovu vec napred recenoga, razumljiv je svetogorski stav po pitanju odlaska u Vatikan.

Zbog svih ovih i ovakvih razgovora, u kojima se - kako kazu - mesa drzavni razlog sa politickim razlogom, i politicki sa nacionalnim, i nacionalni sa verskim, sve cesce cujemo pitanje: zasto vera izlazi iz domena privatnosti?

- Zbog neverja, maloverja ili krivooverja onih koji tako govore. Nepoznavanje svoje vere, nepripadanje svojoj Crkvi, i zivot nesaglasan sa verom, glavni su uzroci za napade na veru i Crkvu. Ne samo danas, nego kroz svu nasu istoriju. Crkva pravoslavna nikada nije propovedala veru kao "privatnost", nego uvek kao zajednicu "sa svima Svetima". Necija zelja da se vera satera unutra u coveka, kao jedinku, ili u cetiri hramovna zida, dokaz je istinitosti na pocetku ovog odgovora izrazene konstatacije.

Kad vec pominjemo promene, i narocito lose promene, moram primetiti da danas mnogi otimaju hramove i precutno podrzavaju nasrtaje na imovinu SPC. Cini se to, mahom, pod plastom odbrane ljudskih prava i evropske demokratije.

- Ovo pitanje u sebi sadrzi tendenciju da se za sve nase nevolje okrive drugi, pa i za pitanje crkvene imovine, sto nije ispravno. Svima nam je dobro poznato ko je i kada nasrnuo na crkvenu imovinu pre sezdesetak godina, a i ko je pre deset-dvanaest godina sprecio da se ta istorijska nepravda prema Crkvi ispravi. Evropa je za mnogo stosta kriva, ali ipak nije za sve.

Zbog teskih prilika u kojima zive, kosovski Srbi uglavnom prihvataju svako resenje iz Beograda kao spasonosno. Da li bi se uvedjanjem kritичne mase srpskog korpusa na Kosovu i Metohiji umanjila ta zavisnost?

- Srbi sa Kosova i Metohije (a ne: kosovski Srbi), znaju i osecaju dobro sve probleme i nevolje kroz koje prolaze u poslednjih pet, sest godina. Isto tako, mi koji smo ostali da zivimo ovde, znamo da sami niti mozemo niti hocemo da resavamo bilo koje pitanje Kosova i Metohije, a najmanje njegov konacni status. Pogotovu od 5. oktobra naovamo. Nama je Beograd prestonica, ne Pristina, nama je Srbija drzava, a ne: Kosovo, i zato je prirodno da mi sve svoje probleme hocemo i zelimo da resavamo zajedno sa vlastima u Beogradu. U tom kontekstu sasvim je prirodno sto je SNV Kosova i Metohije uspostavilo dobru saradnju sa Koordinacionim centrom i gospodinom Nebojsom Covicom, iako se ponekad mozemo ne slagati oko nacina resenja nekih konkretnih problema. No, i dalje ostajemo na svojim prvobitnim pozicijama i odlukama da sve svoje probleme mozemo i moramo resavati i resiti u najtesnjoj saradnji sa Beogradom, koga u ovom momentu predstavlja Koordinacioni centar i gospodin Covic.

Koliko su danas realne mogucnosti da Beograd i kosovski Srbi razgovorima uticu na finalno resenje, na buduci status

Kosova i Metohije?

- Uvek je prilika za razgovor, ali ne uvek i za dogovor o bilo kom pitanju, pa i o pitanju statusa Kosova i Metohije. Razgovor uvek prethodi dogovoru i resenju. Zato je, shodno i inicijativi ubijenog premijera Zorana Djindjica, danas vec realna prilika da razgovori o tom sudbonosnom pitanju pocnu. Koliko ce trajati, to niko ne moze unapred predvideti. Ali, svako odlaganje razgovora o tome, dovodi nas u sve nepovoljnije prilike u kojima cemo ipak morati razgovarati i resenje traziti. Ohrabruje nas da Vlada Srbije na celu sa novim premijerom gospodinom Zivkovicem cvrsto stoji na stanovistu da ce se o pitanju Kosova nastaviti strategija koju je postavio gospodin Djindjic. Svesni smo da taj put nece biti ni lak ni kratak, ali se resenje mora traziti. Zelimo da u tom napornom poduhvatu budu zastupljeni kako vlasti iz Beograda tako i predstavnici Srba sa Kosova i Metohije. Jedni bez drugih ne mozemo i ne smemo donositi nikakve konacne odluke.

Neki posmatraci prilika na Kosovu i Metohiji misle da poslanici koalicije Povratak, kada god se ne slazu sa stavovima Koordinacionog centra, idu kod Njegove svetosti patrijarha Pavla?

- Sigurno je to pokusaj trazjenja podrške za svoje stavove, a ne da bi se misljenje Njegove svetosti prihvatilo i usvojilo. To najbolje pokazuje stav koalicije Povratak prema polozenoj zakletvi pred patrijarhom na pocetku svoga mandata. Iako su se svecano zakleli da ce jedinstveno nastupati u parlamentu Kosova i Metohije, nezavisno od partijske pripadnosti pojedinih clanova, vrlo cesto se u daljem radu pojavljivalo delovanje i zauzimanje stavova po partijskoj pripadnosti, sto je umnogome stetilo kako ugledu tako i interesu srpskog naroda na ovim prostorima.

Uz mitropolita crnogorsko-primorskog Amfilohija i vladiku zickog Atanasija, bili ste Justinov ucenik. Pripadate tzv. tvrdoj struji SPC koju ovdasnji politickari nazivaju "Tri A". Iza vas je mukotrpan duhovnicki put. Smatraju vas za duhovnika velike snage i jake reci za resenje kosovske krize. Kako vidite buducnost Kosova?

- Pronalazenje i otkrivanje "tvrdih i mekih struja", "jastrebova i golubova" u SPC nije nas posao. Tome su skloni oni koji u svemu vide ili zele da vide neke deobe, grupasjenja, sukobe, svuda, pa i u SPC. Iako smo nas trojica koji smo duhovna deca oca Justina, koji se trudimo da ostanemo ukorenjeni na njegovoj duhovnoj bastini, desava se da i medju nama ima razlicitih stavova po nekim pitanjima, sto smatramo sasvim prirodnim. Razliciti stavovi jos ne znace sukobe i deobu, kako bi to neki hteli da protumace. O nasoj pak vrednosti, kao duhovnika, nije nase da sudimo i o tome govorimo. Ucinice to oni sto dolaze posle nas, jer "pokolenja dela sude".

Kosovo vidim u buducnosti onakvo kakvo je bilo i u proslosti. Svi gradjani Kosova i Metohije koji su na ovom prostoru ziveli vekovima u proslosti, imaju pravo da na njemu zive i zajednicki stvaraju svoju buducnost. Nikada Kosovo vise nece, ne moze, i ne treba da bude samo srpsko. Ali nikada Kosovo, nece, ne moze i ne treba da bude samo albansko. Ono mora u celosti pripadati svim svojim ziteljima. Ili ga nece biti.

Vazite za zestokog protivnika ekumenizma. Smatrate da SPC nema sta da trazi u Svetskom savetu crkava. Zbog ovakvog stava vasseljenski patrijarh Vartolomej, svojevremeno vam je zabranio pristup na Svetu goru. Da li i danas mislite da niko ne moze narusiti ugled pravoslavlja kao sam carigradski patrijarh Vartolomej?

- Ne bih zeleo da me neko smatra protivnikom necega, makar to bio i ekumenizam, nego pobornikom za nesto. U ovom slucaju pobornikom za cistotu svete pravoslavne vere, onakve kakvu su nam je predali Sveti oci i Vasseljenski sabori. Boreci se i revnujuci za nesto, Covek samim tim se bori protiv svega sto stoji nasuprot onome za sta se bori. Sveta gora je u jurisdikciji vasseljenskog patrijarha i on ima vlast da pusti ili ne pusti tamo koga hoce. Utesno je, ipak, sto se njegova zabrana ne proteze i na carstvo nebesko. Za tamo se neko drugi pita. Pravoslavni, ma sta po polozaju i cinu bili, ne mogu skoditi ili narusiti ugled pravoslavlju, do samo sebi. Jer, svetost i ugled pravoslavlja imaju druge izvore i druge osnove, vecno zivog Gospoda Isusa Hrista koji je temelj i glava Crkve pravoslavne.

Mislite li da je parlamentarna monarhija spasonosno srpsko resenje?

- Imajuci u vidu sta smo izgubili, doziveli i propatili pod predsednicima u poslednjih 60 godina, zaista smatram da je nas put u bolju buducnost u povezivanju nasilno pokidanih istorijskih niti posle Drugog svetskog rata, dakle u uspostavljanju parlamentarne monarhije sa kraljem na celu drzave. On bi bio garancija narodnog jedinstva, zastitnik ustavnosti. Ali, on ne bi vladao. Postojao bi parlament, vlada, institucije demokratski izabrane. Vlada bi se prirodno menjala na izborima, stranke bi se borile svojim programima i vlast bi dobijala ona koja ima bolji program. To bi bilo ono sto imaju tolike kraljevine u Evropi kao Engleska, Spanija, Belgija, Holandija, Svedska, Norveska...

NADJA ANDREJEVIC, NIN 24.04.

Završen Sabor srpske omladine

RESITI PROBLEM PROGNAH SRBA

Djurdjevi stupovi u Rasu - Sabor srpske omladine, cije se visednevno zasedanje u Studenici završilo juce Djurdjevdanskom duhovnom akademijom u manastiru Djurdjevi stupovi u Rasu, odlucio je da konkretnim akcijama pomogne povratak prognanih Srba na "njihova vekovna ognjista u RSK i na Kosovu i Metohiji, kao i da vlastima drzavne zajednice SCG onemoguci da kriju stvarno stanje srpskih izbeglica".

Svetom arhijerejskom saboru SPC bice upucena molba da na ovogodisnjem zasedanju razmotri pitanje zastite cirilice i predlog najavljenih reforme školstva koji je Sabor srpske omladine ocenio kao "politicku, a ne reformatorsku", istice se u Deklaraciji sa Sabora, na kome su ucestvovala 93 predstavnika nevladinih organizacija i pravoslavnih bratstava iz zemlje i dijaspore.

U Deklaraciji iz Studenice apeluje se na "vlade srpskog naroda da izmene populacionu politiku i sprece belu kugu kod Srba", dok se Sabor SPC moli da "privremeno obustavi izgradnju novih hramova i da ta sredstva preusmeri kao pomoc majkama za svako novorođeno dete".

Na Saboru je odluceno i da se "odmah pristupi iskopavanju zrtava komunistickog rezima i da se njihove kosti opoje i sahrane". Radi uspostavljanja stalne i institucionalne veze izmedju matice i rasejanja, ove godine pocece sa radom letnja srpska skola pri manastiru Studenica za srpsku decu i omladinu iz dijaspore. Sabor je usvojio i "Djurdjevdansko pismo Haralampiju", u kome se

objasnjavaju ideoloske i duhovne zablude u kojima srpski narod zivi poslednjih dvesta godina. Ovaj dokument, koji ce, prema najavama, biti objavljen kao letak u visokom tirazu, procitan je juce na Djurdjevdanskoj duhovnoj akademiji u Djurdjevim stupovima, kojom je ovaj manastir posle svete arhijerejske liturgije koju je sluzio episkop rasko-prizrenski Artemije Radosavljevic proslavio svoju manastirsku slavu, praznik Svetog velikomucenika Georgija.

D. J. i J. T.

Predsednik Koordinacionog centra Nebojsa Covic

STAJNER KOSOVU DAJE OBRISE NEZAVISNE DRZAVE

BEOGRAD,(Beta) - Predsednik Koordinacionog centra (KC) za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic obavestio je generalnog sekretara Ujedinjenih nacija Kofi Anana i clanove Saveta bezbednosti koji raspravljaju o stanju u pokrajini, da sef UNMIK-a Mihael Stajner, "na izmaku svog mandata, zuri da Kosovu da obrise nezavisne drzave".

Covic je u pismu, upucenog Ananu i Savetu bezbednosti, pred jucerassnju sednicu, podsetio da je Stajner kao specijani predstavnik UN svojevremeno formulisao uslove koje treba ispuniti pre bilo kakvih rasprava o konacnom resenju za Kosovo i Metohiju.

"Sada, na zalost - pre nego sto je bilo sta ostvareno od uslova koji sazimaju i medjunarodna ocekivanja, pre dijaloga Pristine i Beograda - sef UNMIK-a na izmaku svog mandata, zuri da Kosovu da obrise nezavisne drzave", naveo je Covic.

Isticuci da se trudi da pomogne, a ne da odmogne, Covic primecuje da je od projekata i obećanja Mihaela Stajnera jako malo i ostvareno.

U pokrajini, po oceni Covica, i dalje nema vladavine zakona, slobode kretanja za Srbe i ne postuju se prava ljudi da u njoj ostanu ili da se vrate.

Pismo Ananu

Predsednik Kordinacionog centra kaze da, ako bi na Kosovu bilo vladavine zakona, znalo bi se sta je sa otetim i nestalim Srbima, a Srbi, kao i ostali nealbanci, ne bi bili gradjani drugog reda i ne bi se protiv njih u sudovima vodili sporovi motivisani etnickom mrznjom.

"Nema slobode kretanja za Srbe. Da ima te slobode ne bi se na Kosovu komuniciralo samo u okviru etnickih grupa i zajednica. Da ima slobode ne bi Srbi na Kosovu i Metohiji ziveli u enklavama, sto je drugo ime za geto", napisao je Covic u pismu Ananu i clanovima Saveta bezbednosti

Kako da Kosovo i Metohija postane izvor stabilnosti na Balkanu

SVIMA DATI ISTA PRAVA

Vec gotovo cetiri godine svet se trudi da zaleci rane Kosova i Metohije, rane koje je naneo diktator koji nije oklevao da nanese zlo mnogima zbog svojih sebicnih interesa. Ove rane su bile toliko duboke i toliko zapustene, da je samo od vazna i drastica hirurska intervencija mogla da ih izleci. Sa nestrpljenjem smo ocekivali dan kada ce gangrenozno tkivo medjunacionalnog sukoba i netolerancije zauvek biti odstranjeno i zamenjeno mladom i naprednom demokratijom.

Taj dan jos uvek nije dosao. Umesto energicne hirurske intervencije zalepljen je flaster. Na površini izgleda kao da je sve reseno. Vrac nas uverava da je to tako. Da, rana mozda vise ne krvari. Da, rana mozda vise ne izgleda tako uzasno. Ali gangrenozno tkivo je jos tu, duboko u njoj, i ova rana nece nikada zarasti sve dok se ovo tkivo odlucno ne odstrani.

Proces integracije je bio spor i tezak i cesto jos vise otezan i jos vise usporen jednostranim koracima i odlukama Specijalnog predstavnika Generalnog sekretara UN i cinjenicom da ono na sta se obavece obicno ne ispuni.

Mihael Stajner je formulisao svojevremeno uslove koje treba ispuniti pre bilo kakvih rasprava o konacnom resenju za Kosovo i Metohiju. Sada, na zalost - pre nego sto je bilo sta ostvareno od ovih uslova, koji sazimaju i medjunarodna ocekivanja, pre dijaloga Pristine i Beograda - Stajner na izmaku svog mandata, zuri da Kosovu da obrise nezavisne drzave.

Genim napore Stajnera i trudim se da mu pomognem a ne da odmognem. Ali moram primetiti da je jako malo od njegovih projekata i obećanja ostvareno.

Nema na Kosovu i Metohiji vladavine zakona. Da ima znalo bi se sta je sa kidnapovanim i nestalim Srbima, a ne bi Srbi, kao i ostali nealbanci, bili gradjani drugog reda i ne bi se protiv njih, u sudovima, vodili sporovi motivisani etnickom mrznjom.

Nema slobode kretanja za Srbe. Da ima te slobode ne bi se na Kosovu komuniciralo samo u okviru etnickih grupa i zajednica. Da ima slobode ne bi Srbi na Kosmetu ziveli u enklavama, sto je drugo ime za geto.

Enklava je, zatvor pod vedrim nebom! Zbijeni u svoje male zajednice, opkoljeni albanskom vecinom, Srbi u enklavama zive u permanentnom strahu i znaju da svaki izlazak iz enklave nosi smrtni rizik. Pri tome, UNMIK im priznaje samo individualna prava. O kolektivnim pravima - kakva imaju neke druge etnicke zajednice u prilikama slicnim kosovskim - nema ni govora!

Ne postuju se na Kosovu i Metohiji prava ljudi da ostanu u pokrajini ili da se vrate u nju. Da se postuju ta prava, izgnani i raseljeni se ne bi vracali na Kosmet samo pojedinačno, kako i UNMIK nalaze, vec kolektivno i u velikim grupama, onako kako su se Albanci vracali na Kosovo 1999. i na jug centralne Srbije 2001.

Za cetiri godine vratilo se samo dva odsto izgnanih i raseljenih Srba, sto znaci da bi za povratak svih - ako bi se vracali istim tempom - bilo potrebno vise od sto godina!

Nema na Kosovu i Metohiji zdravih osnova trzisne ekonomije: Mafija je bila i ostala najveći privrednik i najmoćniji investitor u Pokrajini, a droga i oruzje i dalje su izvor najvećih zarada.

Nema na Kosovu i Metohiji postovanja svojinskih prava. Srpska imovina se, u prisustvu medjunarodnih cinilaca, poklanja Albancima. Firme u koje je srpska drzava decenijama ulagala neovlasceno se prodaju a da prethodno nije ni ustanovljena struktura vlasništva.

Nema dijaloga sa Beogradom. Na pomen te obaveze, predstavnici Albanaca vecinom pokazuju odbojnost i ljutinu, podsecajuci

uvek na zrtve koje je albanska zajednica podnela za vreme Miloseviceve vladavine. Dozvolite mi da primetim da je nesto slicno govorio i Milosevic. Svoju surovost prema danasnjim Albancima njegova vlast je pravdala i gresima nekadasnjih albanskih struktura koje su vladale u godinama Drugog svetskog rata.

Najzad, Kosovski zastitni korpus nije smanjen. Kosovskom zastitnom korpusu date su ingerencije koje ima vojska u jednoj drzavi, cime je jos jednom prejudicirano konacno resenje statusa Kosova i Metohije.

Napredak postignut u resavanju problema od kljucnog znacaja za srpsku etnicku zajednicu, kao sto je povratak interno raseljenih osoba, sloboda kretanja, decentralizacija, itd. je u najboljem slucaju simbolican. Prerana i na sva zvona najavljena inicijativa specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN u vezi sa prenosom ovlascenja na privremene institucije lokalne samouprave ce verovatno za posledicu imati potpuni gubitak kredibiliteta umerenih snaga i ponovo jacanje onih koji zastupaju tvrdi liniju.

Rezolucija Saveta bezbednosti UN 1244 zaista govori o prenosu ovlascenja na privremene institucije lokalne samouprave. Ali, ako mi imamo isti cilj, ako zelimo da izgradimo istinsku multietnicku demokratiju na Kosovu i Metohiji, mi moramo da obezbedimo da se ovaj prenos obavi na pravi nacin i u pravom trenutku. Stajner insistira da se prenos ovlascenja izvrsi u ovoj fazi, jednostrano i bez ikakvih konsultacija sa Beogradom.

UN ne smeju da dozvole da se pod njihovim protektoratom vrsi tiho etnicko ciscenje. Da se imovina privatizuje bez saglasnosti vlasnika. Da se krse osnovna ljudska prava. Pravo na povratak svom domu, pravo na zivot, na rad, na kretanje, na odrastanje u bezbednom okruzenju i slobodi. Ova prava moraju da uzivaju svi, a ne samo jedna nacionalna zajednica. Uz pomoc UN mi smo postigli da se ova osnovna ljudska prava u potpunosti postuju u svim ostalim delovima regiona. Samo je jedan izuzetak. Kosovo i Metohija, pokrajina gde je vlast u rukama UN.

Militantni Albanci pocinju verovati da im je sve dozvoljeno.

Ekstremisti medju Srbima upiru prstom u demokratske vlasti i kazu: Eto sta ste postigli saradnjom sa medjunarodnom zajednicom!

Regionalni problemi se ne mogu resavati iz kosovske perspektive, ali se iz regionalne perspektive moze resavati kosovsko-metohijski problem.

I ponavljam: resenje, koje cemo opravdano nazvati konacnim, treba da bude prihvatljivo za sve zainteresovane strane. I za medjunarodnu zajednicu.

Resenje kojim se izlazi u susret ambicijama samo jedne strane unistilo bi cak i privid balkanskog spokojstva.

Zelim da vas obavestim da su vlasti u Beogradu spremne za te razgovore. Necemo u njima nastojati da kosovsko-metohijskim Albancima uzmemo ni delic etnickih prava, ali cemo traziti da se postuju prava drzave Srbije.

Verujem li da je doslo vreme za razgovore Beograda i Pristine? Reci cu bez dvoumljenja: da, uvek je vreme za konstruktivan dijalog. Ako me pitate da li je doslo vreme za dijalog o konacnom resenju odgovoricu odricno. Ne verujem.

Ubedjen sam da bi dijalogu o konacnom resenju, moralo da prethodi dostizanje onih standarda o kojima je govorio Stajner, ali cini se da smo sve dalje od tih standarda, a sve blize nekakvoj neproglasenoj, a stvarnoj nezavisnosti Kosova.

Ovo je istorijski trenutak za Kosovo i Metohiju. Koraci koje preduzmemo ove godine presudice da li ce Kosovo i Metohija biti izvor stabilnosti u regionu ili ce, kako je to slucaj vec vise od deset godina, nastaviti da bude zariste nestabilnosti na Balkanu.

Na osnovu onog sto sam nedavno video da se desava u Pokrajini, bojim se ovog drugog.

Deo izlaganja Nebojse Covica,

predsednika Koordinacionog centra SCG, procitanog na jucerasnjoj sednici Saveta bezbednosti UN posvecenog Kosovu i Metohiji

Upozorenje Saveta Bezbednosti

KOSOVSKE INSTITUCIJE POKUSAVAJU DA PREUZMU OVLASCENJA

Njujork, 23. aprila 2003. ***(Beta)***

Ambasador Srbije i Crne Gore u Ujedinjenim nacijama Dejan Sahovic izjavio je veceras da su clanovi Saveta bezbednosti na danasnjem sastanku energicno upozorili privremene kosovske institucije da ne pokusavaju da preuzmu ovlasćenja koja u pokrajini isključivo ima specijalni predstavnik UN Mihael Stajner.

Sahovic je Beti posle sednice SB posvecene Kosovu izjavio da je ambasadorima zemalja članica SB preneo stav SCG da prenos ovlasćenja sa UNMIK-a na kosovske institucije ni u kom slucaju ne sme da dovede do toga da se sa ingerencijama prebacuju i elementi drzavnosti i da institucije steknu karakter drzavnih.

Ocena Sergeja Lavrova

KOSOVSKI ALBANSI NISU ZA DIJALOG I MIR

Njujork, 23. aprila ***(Tanjug)***

Lideri kosovskih Albanaca izazivaju medjunarodnu zajednicu, a njihove aktivnosti protivrece Rezoluciji UN 1244 i ovlasćenjima Misije UN na Kosovu, ocenio je danas tokom otvorene sednice Saveta bezbednosti o Kosovu stalni ruski predstavnik Sergej Lavrov.

Kao primer takvih destruktivnih aktivnosti Lavrov je naveo pokusaje kosovske skupstine da sprovede odluku o stupanju na snagu zakona o visokom obrazovanju i prometu nekretnina bez odobrenja specijalnog predstavnika generalnog sekretara UN.

Povecano interesovanje za Kosovo i Metohiju posle rata u Iraku

NEMA PREGOVORA BEZ POVERENJA

Rat u Iraku je odvuкао paznju svetske politike i javnosti od Balkana. Narocito to vazi za americku politiku.

Medjutim, vec pocetkom aprila, svetska stampa i "trustovi mozgova" predstavljenih u respektabilnim organizacijama, kao sto su

Medjunarodna krizna grupa i Americki institut za mir pri americkom Kongresu, otvaraju pitanje resenja konacnog statusa Kosova i Metohije.

Danijel Server, direktor Balkanske inicijative ovog instituta, inace cest gost u nasoj zemlji, u svom izlaganju pred Potkomitetom za Evropu Komiteta za medjunarodne odnose Kongresa SAD (objavljen u podgorickim "Vijestima" 14.04.2003), vec u prvoj recenici izrazava potrebu da Amerika posveti vecu paznju Balkanu, a narocito Kosovu:

"Vlada SAD investirala je preko 24 milijarde dolara u mir na Balkanu tokom poslednje decenije, sto je znacajan iznos iako ce ga premasiti potrosnja u Iraku. Treba da zastitimo svoja ulaganja i da obezbedimo da ona donesu dividende americkom poreskom obvezniku".

Posto je posebno naglasio ucesce SAD u ratovima u BiH i na Kosovu i Metohiji, koje je bilo vece i odlucujuce u odnosu na ucesce Evrope, on smatra da sada Evropa treba da preuzme taj prostor i politicki i vojno i finansijski. To se vec desilo u Makedoniji, i u vecem delu u BiH gde americko ucesce danas cinu samo 15 procenata. Po njegovom misljenju, veci problemi postoje danas samo u Srbiji, na Kosovu i Metohiji i Makedoniji zato bi vece angazovanje SAD na tim prostorima trebalo da bude vece nego u drugim drzavama na Balkanu.

Da bi se uspostavila pravna drzava, neophodna je reforma vojske i policije i njihovo stavljanje pod civilnu kontrolu. Zbog toga SAD treba da povecaju svoju finansijsku pomoc Srbiji, mada Evropi prepusta glavninu te pomoci, sto je i do sada bio slucaj.

U takvim fluidnim uslovima, koji Srbiju cine lako ranjivom, Server pokrece i pitanje konacnog resenja statusa Kosova i Metohije. Naporedo sa kampanjom u Iraku, specijalni opunomocenik UN na Kosovu i Metohiji je pocetkom marta pozvao premijera Djindjica na razgovore o tehnickim problemima (energija, saobracaj i telekomunikacije). "Tehnicki pregovori" bi imali i za cilj da "omeksaju" uslove za kasnije pregovore oko statusa Kosova i Metohije u celini. Doduse, Stajner je istakao da prethodno treba ostvariti norme za normalan zivot na Kosovu i Metohiji kako bi izbeglice i mogle da se vrate svojim kucama.

To je ozlojedilo Albance kao sto je i Stajnerova odluka o prebacivanju svojih nadleznosti na nadleznost kosovsko-metohijske vlade (sem, bezbednosti, prava coveka), proizvela mozda neumerenu reakciju srpskih zvanicnika. Oni su, naime, videli u ovoj odluci Stajnera otvorenu pripremu za nezavisnost Kosova i Metohije. Sto nije opravdano jer on ne moze resavati to pitanje bez procedure predvidjene u Rezoluciji 1244.

Ta procedura ukljucuje konsultativni referendum, medjunarodnu konferenciju i, konacno, odluku Saveta bezbednosti UN, koja se ne bi bas lako donela ako ne bi bili prethodno ispunjeni uslovi o povratku izbeglica i pravne sigurnosti gradjana. S obzirom na to da na Kosovu i Metohiji cveta organizovani kriminal i jaca teroristicka aktivnost svakako se moze smatrati da je daleko vreme kada pravna sigurnost na Kosovu i Metohiji moze biti postignuta. Samo u toku 2002. godine na Kosovu i Metohiji izvršeno je 28 ubistava od kojih su 20 ubijeni Albanci, uglavnom aktivisti stranke Ibrahima Rugove.

Za stabilizaciju pravnog poretka neophodno je, po Serveru, uspostavljanje pune saradnje sa Haskim tribunalom sta SAD traze i od Srbije i od Kosova i Metohije. U ovom trenutku se ocekuje podizanje deset novih optuznica za pripadnike OVK ukljucujuci i Tacija i Haradinaja.

Kao sto se vidi, uslovi za nezavisnost Kosova i Metohije nisu nimalo jednostavni, sto mi treba da znamo, a ne da podizemo buku protiv stajnera. Prepustimo to Albancima. Ako se tome pridoda pojacana aktivnost terorista "ANA", put do nezavisnosti Kosova i Metohije pun je ozbiljnih prepreka.

Zbog toga bi pokretanje direktnih (mozda i indirektnih) pregovora Srbije i predstavnika Albanaca sa Kosova i Metohije bili najbolji put za konacno resenje statusa. Jasno je da pregovori ne mogu ni poceti, a kamoli uspeti, bez uspostavljanja poverenja. Ne mislim da teskoce u tom smislu postoje samo na albanskoj strani.

Ma kakvi pregovori da pocnu, ocigledna je neophodnost medjunarodnog posredovanja. D. Server u ovom svom izlaganju smatra da bi ucesce "snaznog americkog posrednika, mozda (?) u timu sa svojim kolegom iz EU bilo od velikog znacaja". Mislim da je rec "mozda" tesko prihvatljiva jer Balkan, po samom Serveru, treba da bude uklopljen u "evropski kalup". Ako se tome pridodaju i uloge UN, NATO i OEBS, tada se postavlja pitanje ucesca Rusije u tom timu, cija ukljucenost u kosovsko-metohijski problem nije bez znacaja cak ni vojno bez obzira na povlacenje ruskog odreda sa tog podrucja.

Ima nesto sto je mnogo vaznije. Naime, Rezolucija 1244 doneta je po osnovu glave VII Povelje UN, te bi i donosenje rezolucije o konacnom resenju statusa Kosova i Metohije bilo takodje zasnovano na glavi VII Povelje. To znaci da bi veto Rusije mogao da spreči donosenje nove rezolucije. Zato bi ucesce ruskog predstavnika u "timu" posrednika moglo otkloniti sporove koji bi rezultirali vetom u Savetu bezbednosti. Nije uputno prepustiti taj problem kasnijem "usaglasavanju" sa Rusijom! Preventivna diplomatija je efikasnija od diplomatije svrsenog cina. Ovo svakako nije beznacajan problem ni za SAD, a o EU da i ne govorimo.

Danijel Server na kraju svog izlaganja daje osnovu za optimizam jer kaze da je "predjeno vise od pola puta u dva tranziciona procesa... na Balkanu: blize smo miru nego ratu i blize evropskom nego americkom liderstvu... pri cemu do povlacenja americkih snaga treba doci tek nakon sto kljucni preostali zadaci budu ispunjeni: reforma bezbednosnog sektora u Srbiji, odluka o konacnom statusu Kosova i prebacivanje ratnih zlocinaca u Hag".

Radoslav Stojanovic

Prekor Saveta bezbednosti UNMIK-u i pokretanje srpsko-albanskog dijaloga

KOSOVSKI PREOKRET

Prvi put od dolaska na Kosovo UNMIK nema bespogovornu podršku Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija. Zemlje clanice SB ostro su na poslednjoj sednici upozorile da se prebacivanje nadleznosti sa UNMIK na lokalne institucije uspori, da se spreči dobijanje drzavnosti Kosova "na mala vrata". U stvari, ceo proces je zaustavljen da ne bi u perspektivi, kad bude uspostavljena nova bezbednosna arhitektura Balkana, Savet bezbednosti morao da inicira reverzibilan proces povratka na ranije stanje.

"Srpska strana zadovoljna je diskusijama na sednici Saveta bezbednosti Ujedinjenih nacija o Kosovu". Tim recima komentarisao je dr Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, zakljucke Ujedinjenih nacija. Desio se, znaci, posle cctvorogodisnjeg tvrdog stava u odnosu na srpske zahteve, veliki preokret.

Iracki eho

Reakcija Saveta bezbednosti sasvim je logicna ako se posmatra u svetlu zbivanja vezanih za (ne)donosenje odluka o Iraku. Ujedinjene nacije nisu bile u stanju da isprate intervenciju u Iraku, pa su se, kao neposredna posledica, stvorili paralelni bezbednosni mehanizmi u svetu, u vidu organizovanja "ad hoc" alijansi.

Americko-britanska alijansa se u Iraku pokazala efikasnom i bez odobrenja Saveta bezbednosti. Sasvim prirodno se moze pretpostaviti da ce se nove alijanse stvarati i u drugim regionima, u saradnji sa znacajnim vojnim i politickim faktorima. Tako bi moglo da bude i na Balkanu.

U poslednjoj raspravi o Kosovu, cini se, Savet bezbednosti je bio oprezan i nije pruzio nekriticku podrsku UNMIK-u, jer ne sme vise da rizikuje pogresne procene u odnosu na volju velikih sila. Savet bezbednosti u svom sastavu odrazava odnos snaga u svetu, jer su sve uticajne zemlje clanice, ali sigurno je u donosenju odluka najznacajnije misljenje onih koje direktno uticu na prekompoziciju bezbednosne scene na Balkanu. Percepcija te scene znacajno se promenila od teroristickog napada na SAD 11. septembra 2001. godine.

Region Balkana do tog momenta bio je u evropskoj "bezbednosnoj zoni", ali zbog globalnog rata protiv terorizma koji su Sjedinjene Americke Drzave povele, polozaj Balkana poprimalo je siri znacaj od evropskog. Pitanje Kosova, prirodno, jedno je od prvih koje treba resiti na Balkanu. Zato se drzavna zajednica Srbija i Crna Gora pojavljuje u ulozi "dobrog momka" i potencijalnog partnera sa najvećim svetskim silama.

Preobrazaj Vojske

Srbiji i Crnoj Gori su prvi put posle Milosevica odskrinuta vrata za mogucnost da u perspektivi ostvari kontrolu nad Kosovom u saradnji sa SAD i NATO. Ipak, za ostvarenje tako smeje ideje potrebne su velike untrasnje promene. Najvaznija je transformacija Vojske SCG, koja ce se odvijati ubrzano, uz najavljenju pomoc SAD i pristupanje procesu Partnerstvo za mir. Kad se ta dva uslova ispune, sasvim ce biti moguće, na primer, da se nase vojne snage, u sklopu partnerskih odnosa sa NATO, a ne po rezoluciji 1244, vrata na Kosovo.

Iz ugla tako vidjene buducnosti, inicijativa dr Nebojse Covica da dijalog na relaciji Beograd-Pristina zapocne, potpuno je jasna. "Ako ne resimo ovaj problem, ne mozemo dalje u evro- atlantske integracije", rekao je on na konferenciji za novinare.

Svi politicari u Srbiji u poslednjih dvadeset godina stvarali su sopstveni politicki rejting na pitanju Kosova, a takva praksa uobicajena je i danas. Ipak, za razliku od vremena kada je jedan covek kontrolisao sve, Kosovo je van stvarnog uticaja srpskih politicara. Zato ce obećanja u vezi sa pitanjem Kosova moci da ispuni samo onaj medju politicarima uz koga stanu sile koje kontrolisu pokrajinu i grade novu strukturu bezbednosti Balkana. Uobicajeno je da te sile profiliraju svoje politicke partnere na untrasnjopolitickoj sceni.

Nije sporno da dijalog izmedju Beograda i Pristine treba otvoriti. Takva inicijativa bila je lansirana i ranije, ali u svetskim odnosima za realizaciju neke ideje ponekad je mnogo vaznije ko pokrece proces od same njegove sustine. Zato, ako se ima u vidu da se uzdrzanost Saveta bezbednosti prema UNMIK-u poklopila sa najnovijom inicijativom za srpsko-albanski razgovor, s velikim procentom verovatnoće moze se tvrditi da su njene sanse za uspeh veće od svih dosadasnjih.

Artur Demek

Iz intervjuja Nebojse Covica Bi-Bi-Siju

NE OCEKUJE SE SMANJENJE BROJA VOJNIKA U KFOR-u

London, 5. maja (Tanjug)

Sef Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju Nebojsa Covic potvrdio je danas za Bi-Bi-Si da postoji plan za smanjenje broja vojnika u sastavu KFORa do kraja ove godine, ali je izrazio sumnju da ce on biti i sproveden u delo, pre svega zbog loseg bezbednosnog stanja u pokrajini.

Covic je rekao da su srpske vlasti vec u vise navrata - kako javno, tako i u kontaktima sa KFORom i sa NATO - reagovala na taj plan, ocenjujuci da podignuti nivo bezbednosti, kojim se obrazlaze smanjenje broja vojnika u sastavu medjunarodnih snaga na Kosovu, u praksi nije postignut.

"Bezbednosti, posebno za Srbe, na Kosovu nema, a ne stoji ni drugi razlog koji NATO i KFOR navode - a to je povećanje efikasnosti", rekao je Covic, upozorivši da "sada imamo novu situaciju, a to je postojanje i delovanje Albanske nacionalne armije, koju je sam UNMIK proglasio opasnom teroristickom organizacijom i protiv koje medjunarodne snage na Kosovu moraju da se bore".

Bi-Bi-Si napominje da od predstavnika KFORa nije uspeo da dobije potvrdu najave iz brojnih medijskih i diplomatskih izvora da ce broj vojnika u Kforu do kraja godine biti smanjen sa 27.000 na 17.000.

Konacnu odluku o smanjenju trebalo bi da donese Savet ministara NATO, a na preporuku komandanta medjunarodnih snaga, generala Fabija Minija, koji ce, kako navode pomenuti izvori, prethodno podneti izvestaj o bezbednosnom stanju na Kosovu.

"Ne ocekujem da ce dodji do smanjenja broja vojnika, znajuci razmisljanja generala Minija, jednog pravog profesionalca u smislu borbe protiv kriminala - i organizovanog i neorganizovanog - i terorizma, a znajuci i raspolozenje u NATO, a i u SAD", rekao je Covic za Bi-Bi-Si.

Kuda ide Kosovo i Metohija

SUBREGION U SRBIJI I EVROPI

Srbija bi sto pre trebalo da usvoji platformu o nacinu resavanja kosovskometohijaskog problema. Srbija treba da zna i da kaze sta hoće. Jos je pokojni premijer dr Zoran Djindjic upozorio da na Kosovu i Metohiji stvari "klize" u nezelenom pravcu. S druge strane,

za dva meseca trebalo bi da se napise predlog novog ustava Srbije. Sigurno je da je u preambuli Ustava nuzno da "svoje mesto" nadje Kosovo i Metohija. "Kako pomoci ustavopiscima, pita se Nenad Vasic, politikolog i pisac knjige "Geoekonomija Kosova". Odgovor je u vec pomenutoj platformi o resavanju problema Kosova i Metohijaa, koju bi, po njegovom misljenju, trebalo da predlozi Vlada Srbije. Ova platforma bi valjalo da spoji i zaokruzi inicijativu i strategiju, koju je lansirao premijer dr Zoran Djindjic, kao i "put Srbije u Evropu", koji bi se omogucio i trasirao novim ustavom. Sve u svemu, pomenuta platforma predstavljala bi minimum nacionalnog konsenzusa u resavanju problema Kosova i Metohije i bila bi pomoc Komisiji za pisanje predloga ustava

Od "velike Albanije" do nezavisnog Kosova

Osnov za platformu bili bi Rezolucija 1244 SB Ujedinjenih nacija, zatim dokumenti sa pregovorima u Rambujeu, stav o nepromenljivosti granica u Evropi, stabilnost u regionu jugoistocne Evrope i mogucnost integracije zemalja zapadnog Balkana u Evropsku uniju i evroatlantske integracije. Podrazumeva se, smatra Vasic, da ovakav pristup ukazuje na to da bi Kosovo i Metohija bio subregion pod suverenitetom Srbije, odnosno drzavne zajednice SCG.

No, valja uzvaziti cinjenicu da se albanski politicki lideri zalazu za nezavisno Kosovo i da, kako kaze nas sagovornik, nailaze ako ne na podrsku a ono na razumevanje odredenih politickih krugova u susednim zemljama, ali i "onih preko okeana"

Kako je doslo do opcije "nezavisno Kosovo"?

Postoje, kaze Vasic, vec duze vreme, vizije albanskih nacionalista i ekstremista o "velikoj Albaniji", pa i karte o njenom prostranstvu u nekoliko verzija. Osnovno je da je u sastav "velike Albanije" trebalo da udje Kosovo i Metohija, zapadna Makedonija, deo Grcke (Janjina), ali i Crne Gore. Kad je posle usvajanja Rezolucije 1244 postalo jasno da albanski ekstremisti prave "racun bez krcmara" i da bi i pokusaj stvaranja "velike Albanije" izazvao zestok otpor zemalja u regionu, ali i onih u Evropi, od zamasnog projekta se 2000. godine odustalo. Preslo se na opciju nezavisnog Kosova.

Nezavisno Kosovo bi se, prakticno, ostvarilo "iznutra". Posle parlamentarnih izbora na Kosovu i Metohiji stvorile bi se privremene institucije samouprave, koje bi bile ne multietnicke, vec, u praksi, albanske. Na ove institucije bi se prenosila ovlascenja specijalnog izaslanika generalnog sekretara UN, pa bi privremene albanske institucije samouprave prakticno preuzele sve poluge vlasti i ostalo bi samo da se Kosovo proglasi za nezavisnu drzavu.

Moze li se ovaj proces zaustaviti?

- Pokojni premijer dr Zoran Djindjic je uocio da se pomenuti proces ne usporava, vec, naprotiv, da se ubrzava. Trazio je da pocnu razgovori o konacnom statusu Kosova. Receno je da "jos nije vreme za to". Mihael Stajner je prvo zagovarao, podseca nas sagovornik, opciju "standardi pre konacnog statusa", a medjunarodna zajednica trazila da pocnu pregovori izmedju Pristine i Beograda o resavanju "tehnickih pitanja". Takva inicijativa je i pokrenuta. No, ona nije odgovarala albanskim politickim liderima. U takvoj situaciji, za neke nenadano, a za druge ocekivano, Mihael Stajner je najavio inicijativu za prenos dodatnih ovlascenja na privremene institucije samouprave na Kosovu i Metohiji. I ova inicijativa naisla na zestok otpor srpske strane.

Multietnicka zajednica po volji svih

Ako smo dobro razumeli informacije sa nedavne sednice Saveta bezbednosti UN, kako kaze Nenad Vasic, nalozeno je da se ovlascenja rezervisana za specijalnog izaslanika UN ne prenose na privremene institucije na Kosovu. I to je dobro. Sa druge strane, vazna je i "prepreka" izmedju premijera Vlade Kosova dr Bajrama Redzepija i predsedavajuceg Saveta Evrope Petera Sidera. Naime, Redzepe je napisao da stanovnici Kosova nisu u Savetu Evrope, ali je Sider odgovorio da jesu, jer po postojećim medjunarodnim aktima Kosovo i Metohija jesu deo Srbije, odnosno SCG. Indikativan je stav Redzepija da Kosovo ne zeli da ide u evropske integracije zajedno sa Srbijom.

U medjuvremenu je Hasim Taci, albanski politicki lider, pokrenuo inicijativu "u cetiri tacke" o zamrzavanju (moratorijumu) pregovora izmedju Pristine i Beograda. Ocgledno je, kaze nas sagovornik, da Taci zeli da dobije na vremenu, a to sto trazi da u pregovorima ucestvuju i predstavnici zemalja iz regiona pokazuje da vlada Kosovz i Metohije ni u kom slucaju ne zeli direktno da pregovara sa Vladom Srbije, jer bi na taj nacin, posredno, priznala suverenitet Srbije na Kosovu i Metohiji.

Razlozi, spoljni i unutasnji, koje je uocio pokojni premijer, da pocnu pregovori o konacnom statusu Kosova i Metohije su tu. Srbija, po misljenju Nenada Vasica, u platformi za resavanje problema na Kosovu i Metohiji, treba jasno da kaze da Kosovo i Metohiju vidi kao subregion pod suverenitetom Srbije, odnosno SCG. To je proizaslo iz vazecih medjunarodnih sporazuma i ugovora, pocev od 1878. godine kada je Srbija stekla nezavisnost, pa sve do danasnjih dana, odnosno do Rezolucije 1244. Srbija zeli da udje u evropske i evroatlantske integracije, i to sto pre. Sa Srbijom bi u Evropu stiglo Kosovo i Metohija. Zelimo bolje da zivimo, a to odgovara i gradjanima u centralnoj Srbiji i gradjanima Kosova i Metohije.

Srbija prihvata Evropu regija (Mastriht) i Evropu transparentnih granica (Sengen). Ni to nije sporno za gradjane Srbije, zajedno sa gradjanima Kosova i Metohije.

Ono sto bi moglo da bude sporno, kako kaze Nenad Vasic, jeste to sto u Srbiji postoje politicke stranke koje se zalazu za regionalnu Srbiju i druge kojima je prioritet decentralizacija. Izmedju ovih opcija mogao bi, prilikom pisanja novog ustava, da se pronadje kompromis. Njime bi se nasla mera izmedju regionalizacije i decentralizacije. Kosovo i Metohija kao subregion imalo bi dvodomni parlament, sa vecem gradjana i vecem nacionalnih zajednica. Na taj nacin bi se obezbedila stabilnost multietnicke zajednice i stvorila mogucnost za ravnopravan i bolji zivot svih gradjana Kosova i Metohija.

I Evropa na ispitu

U odmeravanju opcija "Kosovo i Metohija subregion" i "nezavisno Kosovo" za konacni status juzne srpske pokrajine, trebalo bi da ucestvuje Evropska unija, jer to nije ispit samo za Srbe i Albance, odnosno ne samo za Srbiju i Balkan, vec za celu Evropu. Evropa treba da se, kako kaze Nenad Vasic, izjasni da li je za dalje podele i stvaranje novih drzavica ne samo na Balkanu, vec i na drugim mestima u Evropi, da li je za stabilnost na Balkanu i, konacno za multietnicko, multikulturalno i multikonfesionalno

drustvo na Kosovu i Metohiji, odnosno u celoj Evropi.

Stana Ristic - Politika

Otkriven americki plan kako izvuci Kosovo iz Srbije

SRBIJI NOVAC KOSOVU NEZAVISNOST

Za nekoliko meseci treba da pocnu pregovori Beograda i Pristine o konacnom statusu Kosova, a najkasnije do juna 2005, kao rezultat tih pregovora, bice proglasena "Nezavisna drzava Kosovo"! Tako u svojoj najnovijoj analizi "Postizanje dogovora o konacnom statusu Kosova" vide razvoj situacije na Balkanu uticajni Janus Bugajski (kao glavni autor), Brjus Hicner i Pol Vilijams. Studiju su uradili za potrebe cetiri organizacije: Centra za strateske i medjunarodne studije iz Vasingtona, Projekta za Dejtonski mirovni sporazum, Nacionalnog Albansko-americkog saveta i Grupe za javno medjunarodno pravo i politiku. Samo nekoliko meseci ranije, Bela kuca odlucno je odgovorila na Djindjicevu inicijativu o pocetku pregovora: "Jos nije vreme!" Medjutim, sukob Vasingtona sa "Starom Evropom" stavio je kosovski problem u sasvim drugaciju perspektivu. U trenutku kada americka spoljna politika dozivljava zestoke kritike, Beloj kuci je potrebno da pokaze efikasnost svojih akcija. Zato "americki projekat" na Balkanu, kad je Kosovo u pitanju, mora biti doveden do kraja, a ne ostavljen kao "vruc krompir" sa kojim niko ne zna sta da radi. Osim toga, resavanje statusa Kosova, kako predvidja Bugajski, obezbedice Americi dalje prisustvo u Evropi i doneti joj nove partnere (Srbija i Crna Gora, Kosovo, Makedonija, Bosna), spremne da podrze sve buduće akcije O Vasingtona.

Dvojno drzavljanstvo Srbija-Kosovo

Da bi namamili Srbe za pregovaracki sto na kome ce se, prema planu Bugajskog, vec nalaziti spremljen papir o nezavisnom Kosovu, koji Beograd treba samo da ratifikuje, medjunarodna zajednica narednih nekoliko meseci treba da ucini izvesne ustupke srpskim vlastima. Bugajski i saradnici pisu:

- Kljuc za rezoluciju o nezavisnosti Kosova jeste ubediti Srbe da je za njih najbolje da prihvate to resenje. To ce biti najlakse uradjeno kroz zajednicku podrsku SAD i EU Srbiji nezavisnoj od Kosova i od Crne Gore. To se moze postici paketom inicijativa i obecanja Beogradu, koji ce se zauzvrat odreci suvereniteta nad Kosovom. Taj paket treba da sadrzi:

Uvecanje razvojne (finansijske) pomoci Srbiji kroz CARD program;

Politicku podrsku za ulazak u NATO i EU;

Znacajnu finansijsku, tehnicku i obavestajnu pomoc u borbi protiv organizovanog kriminala;

Garanciju zastite ljudskih prava Srba na Kosovu;

Garanciju zastite svih srpskih verskih i kulturnih spomenika na Kosovu.

Okupljanje oko zelenog stola, tvrdi Bugajski, treba da se desi vec za nekoliko meseci, pocetkom 2004. godine:

- Treba da bude jasno da to nece biti pregovori izmedju Beograda i Pristine, vec medjunarodni proces koji ce odrediti prirodu i strukturu nezavisne i suverene drzave Kosovo.

Jasan i detaljan sporazum o konacnom statusu treba da bude pripremljen kao osnov za pregovore. Taj papir imace sledece elemente:

Kosovo je nezavisna drzava u postojećim granicama;

Kosovo ce imati suverenitet nad celom Kosovskom Mitrovicom, koja ce biti pod specijalnom administracijom UN ili EU, slicno modelu Brckog, kako bi se grad, kroz proces, reintegrirao u Kosovo;

Na Kosovu ce ostati mali multietnicki zastitni korpus pod kontrolom NATO, koji ce nadgledati sprovođenje sporazuma o konacnom statusu;

Moguće dvojno drzavljanstvo (Srbija-Kosovo);

Uspostavljanje bezviznog rezima izmedju Kosova i Srbije;

Posebni trgovinski dogovori o zajednickim investicijama i kulturni sporazumi;

Sve strane treba da se saglase da sporazum o konacnom statusu nece ugroziti teritorijalni integritet susednih drzava.

U Briselu ili Americi

Prema planu, pregovori o konacnom statusu Kosova bice organizovani po uzoru na Dejton. Razgovore ce voditi radna grupa sastavljena od predstavnika SAD, EU, UN i NATO, a uestvovace i delegati iz Makedonije i Albanije, "jer se sporazum tice novih drzavnih granica". Svi delegati bice potpisnici sporazuma.

Pregovori treba da budu vodjeni u Briselu ili, sto je jos pozelnije, u Americi (jer tako pregovaraci nece biti pod uticajem medija, a Vasington ce time sebi obezbediti prisustvo u regionu i nakon proglasavanja nezavisnosti Kosova).

- Pregovori ce biti vodjeni po modelu Dejtona - intenzivni razgovori u fiksnom vremenskom roku i sa jasnom porukom od pocetka: da ce konacni sporazum biti postignut. Za razliku od Dejtona, pregovori ce se voditi direktno izmedju suprotstavljenih strana. Postignuti sporazum, predvidja Bugajski, na kraju ce verifikovati i Savet bezbednosti UN novom rezolucijom, nakon cega sledi donatorska konferencija da bi se obezbedila pomoc Kosovu. UNMIK tada ustupa mesto trupama UN-EU.

Polazeci od pretpostavke da se buduci status Kosova mora znati pre pocetka pregovora, a da se moze pregovarati jedino oko detalja, Bugajski kao optimalan status ove srpske pokrajine vidi nezavisnost.

Povratak Kosova pod suverenitet Beograda, po njegovom misljenju, ne dolazi u obzir (jer bi automatski izazvao oruzanu pobunu Albanaca), dok bi nezavisnost bila najbezbolnije resenje (Srbi se, procenjuje Bugajski, nece daci na oruzje).

- Osim toga, to bi i Makedoniji i Bosni poslalo jasan signal da je etnicka podela nedostizan cilj.

Isto tako, nerealno je i stvaranje nove, trodelne unije Kosovo-Crna Gora-Srbija, jer bi to bila prava "politicka himera", posto ni trenutna zajednicka drzava SCG verovatno nece opstati.

- Jedina moguca, mada losa alternativa jeste podela po uzoru na Kipar, kao sto je predlozio i srpski premijer Djindjic, mada i to ima male nade za uspeh, kao sto je pokazao primer Bosne, cija slaba federalna struktura ne moze da obezbedi jake institucije

neophodno za vladavinu zakona, ekonomski razvoj i nacionalno pomirenje. Osim toga, podela Kosova može biti ozbiljan presedan za susedne zemlje, više nego priznavanje nezavisnosti u sadašnjim granicama.

Sprecavanje "lancane reakcije"

Pre pocetka pregovora, kao svojevrsan ustupak Vasingtonu, koji je konacno dozvolio razgovore, Beograd i Pristina, pise Bugajski, treba da se odreknu svojih teritorijalnih pretenzija prema drugim drzavama - Srbi prema RS, a Albanci prema Makedoniji. Na ovaj nacin Vasington ocekuje da ce da spreći "lancanu reakciju" daljeg cepanja Balkana, sto bi uzrokovalo krizu koju bi Bela kuca tesko mogla da kontrolise.

Cime se bavi Centar za strateske i medjunarodne studije? Snabdeva svetske lidere predlozima politickih resenja. Studija "Postizanje dogovora o konacnom statusu Kosova" nastala je kao rezultat dva panela odrzana u prostorijama Centra za strateske i medjunarodne studije. Prvog, odrzanog 19. novembra 2002. godine, gde su, izmedju ostalih, prisustvovali i brojni kongresmeni, eksperti za Balkan i predstavnici nevladinih organizacija. Druga konferencija na istu temu odrzana je 14. marta 2003. godine, u prostorijama Centra za ljudske vrednosti, pri univerzitetu Princeton. Tada je nastao i preliminarni nacrt ove studije. - Vec cetiri decenije Centar za strategiju i medjunarodne studije "snabdeva" svetske lidere strateskim promisljanjem i konkretnim politickim resenjima za aktuelna i nova globalna pitanja - pise na zvanicnom veb sajtu ove institucije, na cijem celu se nalazi bivsi zamenik americkog sekretara odbrane Dzon Amr, a u cijem bordu sedi i senator Sem Nan.

Zato, pre pocetka pregovora, moraju poceti i razgovori Pristine i Skoplja. Pocetak tih razgovora planira se vec za nekoliko nedelja. Dalji koraci u priblizavanju pregovora o konacnom statusu, a koji su vec poceli da se ostvaruju, sledeci su:

Prenos nadležnosti u oblasti unutrašnje bezbednosti, privatizacije i budžeta sa UNMIK administracije na privremenu kosovsku vladu;

Kosovska vlada mora da pokaze volju u postizanju svih standarda za koje se zalaze Mihael Stajner. Zato, kosovski parlament mora da donese nekoliko rezolucija kojima ce se promovisati medjunacionalno pomirenje Srba i Albanaca i kojima ce se potvrditi teritorijalni integritet okolnih drzava;

Povratak nekoliko desetina hiljada proteranih Srba je imperativ. Svi povratnici moraju da priloze dokumenta o svom poreklu i imovini na Kosovu;

Dijalog izmedju Pristine i Beograda mora da se vodi u nekoj zemlji van ovog regiona. Sva tehnicka pitanja moraju biti resena pre pocetka pregovora o statusu i treba da se usredsrede na zajednicku saradnju:

- razmena naucnih saznanja i saradnja nevladinog sektora,
- zajednicke akcije u borbi protiv organizovanog kriminala,
- saradnja u pronalazenju nestalih osoba sa Kosova;

EU mora da pomogne strukturalne reforme na Kosovu i njegovo priblizavanje Evropi, kroz povecanu pomoc u okviru CARD programa. Parametri te pomoci bice utvrdjeni na samitu u Zagrebu, u junu 2003. godine.

Nova nacija - Kosovari

Poseban deo analize tice se buduceg identiteta Albanaca na Kosovu, odnosno resenju pitanja kako treba da se zove narod novoformirane drzave Kosovo. Bugajski predlaze tri moguca resenja, s tim sto prednost daje terminu koji i sam koristi - "Kosovar".

"Albanci sa Kosova". Time se implicira da su oni sastavni deo albanskog nacionalnog korpusa. Koriscenje tog termina ojacace albansko jedinstvo i snagu i omoguciti uspostavljanje istorijskog kontinuiteta, ali ce izazvati zaziranje ostalih naroda na Balkanu da je prava namera stvaranje "Velike Albanije".

"Kosovari". Oni se mogu proglasiti za novu, posebnu naciju u procesu etnogenizacije. Ovaj termin bi, medjutim, mogao da naizgled nipodastava albansko jedinstvo i stvori sukobe izmedju samih Albanaca.

"Gradjani Kosova". Ovakvo teritorijalno odredjenje ima prednost zato sto iz svoje definicije ne iskljucuje pripadnike drugih verskih i nacionalnih zajednica.

To ce, predvidja Bugajski, utrti put za pregovore o buducnosti Kosova, koja je, zapravo, vec poznata - nezavisnost.

Pita se Stejt department

Pitanje je, medjutim, da li ce ovaj plan na bilo koji nacin i u bilo kom delu prihvatiti sam Stejt department. Jer, dok on u poslednje vreme vodi vidno pomirljiviju i racionalniju politiku prema Srbiji, mnogi kongresmeni i senatori, pod uticajem pre svega mocnog albanskog lobija, i dalje cine sve da proguraju sto brzu nezavisnost Kosova. I ovaj dokument moze se posmatrati kao pokusaj na istoj talasnoj duzini.

Bilo bi, medjutim, krajnje nesmotreno odbaciti ga kao takvog i ne uzeti u ozbiljno razmatranje. Mnogi slicni dokumenti u proslosti kasnije su postajali operativni papiri americkih vlasti.

M. Kordic, Nedeljni telegraf 30.04.

Americki kongresmeni sacinili "kupoprodajni ugovor" za ustupanje Kosova i Metohije Albancima

KOSOVO NA RATE

Dok sef Unmika Mihael Stajner insistira na "razgovoru o pitanjima vaznim za svakodnevni zivot gradjana Kosova", u politickim krugovima ocenjuje se da je i sa srpske i sa albanske strane u toku zauzimanje pozicija za pregovore o konacnom statusu Kosova i Metohije.

Jedan u nizu pokusaja da se sada, iako vecina politicara na obe strane tvrdi da je prerano, aktuelizuje pitanje pocetka pregovora o statusu juzne srpske pokrajine jesu i "planovi" koji razmatraju cak i kupoprodajni ugovor kojim bi Kosovo kao teritorija bilo ustupljeno Albancima za novcanu naknadu, koja bi iznosila izmedju dve i po i tri milijarde dolara.

Takav dokument je i "Koncept za mir" do kojeg je dosao "Blic", a koji je uradila advokatska firma "Venejbl" iz Vasingtona. U izradi su ucestvovala i dva kongresmena iz redova republikanaca Filip Krejn i Frank Volf.

Ovaj koncept predvidja da bi Srbi dobili oko dve i po milijarde dolara, a da se za uzvrat "prizna kompletna politicka, socijalna i ekonomska nezavisnost teritorije Kosova", s tim sto bi ovaj ugovor funkcionisao po principu koncesije.

- Ovim ugovorom drzava Srbija i Crna Gora ustupa svoju teritoriju Kosova na dugorocnu socijalnu, ekonomsku i politicku upotrebu Kosovarima na odredjeno vreme i uz godisnju nadoknadu - navodi se u konceptu. U sklopu ugovora Srbije i Kosovara, prema ovom predlogu, bila bi i obaveza kosovskih Albanaca da postuju Vojsku Srbije i Crne Gore kao "jedine legitimne institucije na teritoriji Srbije i Crne Gore", ali i "zabrana osnivanja svojih nezavisnih vojnih institucija i formacija na teritoriji Kosova i prema granici Albanije i Makedonije".

Kosovari bi tako morali i da se obavezu na pružanje kompletne zakonske zastite gradjanima srpske i drugih nacionalnih manjina, kao i zastitu "verskih institucija od znacaja za srpski narod".

Srpska strana obavezala bi se da se nece mesati ili uticati na internu politiku Kosova, kao i da nece formirati paralelne institucije. Nebojsa Covic, potpredsednik Vlade Srbije i sef Koordinacionog centra za KiM, koji je ranije najavljivao postojanje ovog dokumenta, istice da je ideja o prodaji Kosova neodgovorna.

- Kosovo i Metohija nije Aljaska, drugo, ovo nije 1867. godina. Cim vam neko nudi da nesto kupi, znaci da mu je jasno da to nije njegovo, odnosno da je Kosovo srpsko - ocenjuje Covic. On napominje da ovakve "ideje" treba pratiti i razmatrati, kako se ne bi dogodila iznenadjenja koja bi mogla da budu pogibeljna.

- Iznenadjenja u smislu da neko nesto prihvati a da mi ostali to ne znamo - delom je objasnio Covic. On je jos jednom podvukao da postoji strategija Vlade Srbije za resenje pitanja Kosova i da je ona u skladu s Rezolucijom 1244 UN.

Mahmut Bakali, funkcioner Alijanse za buducnost Kosova, za "Blic", pricu o prodaji, ili (u albanskom slucaju) o kupovini Kosova, smatra samo spekulacijom.

- To nije nacin da se resi pitanje Kosova. To se mora resiti pregovorima uz ucesce medjunarodne zajednice. Pregovori o statusu se ne završavaju novcem - ocenio je kratko Bakali inicijativu americkih kongresmena.

Dusan Janjic, predsednik Foruma za etnicke odnose, za "Blic" istice da ovaj predlog predstavlja samo improvizaciju i objasnjava:

- Kada imate krizu u pregovorima i zelite da se pokrenete s mrtve tacke, onda improvizujete kako bi se premostio nedostatak dijaloga. Status Kosova trenutno je vise tema u Srbiji i zloupotrebljava se na politickoj sceni Srbije. Naime, sve dobija nekakav kontekst medjunarodne zavere. Resenje svega toga je reorganizacija Koordinacionog centra i tacno utvrđivanje Coviceve pozicije kada je Kosovo u pitanju.

Janjic istice da je ekonomski pogled na Kosovo zapostavljen kada su kontakti na relaciji Beograd-Unmik i Beograd-Pristina u pitanju.

- Umesto prica o zaveri, trebalo bi, kada je u pitanju potrazivanje od Kosova, napraviti jak lobi s Hrvatskom i Slovenijom koje su kao i Srbija najvise izdvajale u bivsoj Jugoslaviji za Kosovo - smatra on.

Janjic istice i da je Stajner insistiranjem na pregovorima o svakodnevnim pitanjima zeleo da nametne laznu dilemu - status ili prakticne stvari.

- Ukoliko pristanete na te prakticne razgovore i dodjete do resenja, onda ce sledeci argument biti hajde da formalno potvrdimo postojece stanje. Pa ako se izdaju pasosi, u jednom trenutku ce se umesto grba UNMIKa naci simbol nove kosovske drzave i to ce prejudicirati i status - tvrdi Janjic. On tvrdi da Beograd u okviru svoje strategije mora da utvrdi i svoj stav o konacnom statusu Kosova, ali i da proceni koliko ce ova privremena vladavina medjunarodnih snaga trajati.

- Prema mojim nalazima, ovaj protektorat UN potrajace jos deset godina i za taj period mora da postoji dugorocan plan Vlade - smatra Janjic.

N. M. Jovanovic, Blic, 06.05.

Amnesti internesenel o stanju ljudskih i manjinskih prava na Kosovu

ZATOCENICI U SOPSTVENIM KUCAMA

Brisel - Srbi i ostali manjinski narodi su "zatocenci u sopstvenim kucama" na Kosovu, zakljucuje organizacija Amnesti internesenel u najnovijem izvestaju posvecenom stanju ljudskih i manjinskih prava u toj juznoj srpskoj Pokrajini, koji je juce dostavljen izvestacima u Briselu.

U izvestaju se istice da se prava Srba i ostalih manjinskih naroda na Kosovu i danas, skoro cetiri godine posle dolaska Ujedinjenih nacija i NATO u tu Pokrajinu, drasticno krse i da oni zive u neprekidnoj opasnosti po sopstvene zivote. To, naravno, implicira i odgovornost medjunarodne zajednice za vrlo tesku situaciju na Kosovu, napominje se u izvestaju, koji nosi naslov "Zatocenci u sopstvenim kucama".

Amnesti nabraja mnosto primera i to veoma drasticnih koji pokazuju flagrantno krsenje osnovnih ljudskih prava Srba i drugih manjinskih naroda. Tako se navodi da su prebijanja, otmice, pucanje iz zasede, bombaski napadi, ubijanja i zastrasivanja svakodnevna pojava na Kosovu. Veliki broj tih kriminalnih dela ostaje neresen, pocinioci su u dalje na slobodi i pripremaju se za nova kriminalna dela, sto samo podgrejava klimu straha i narusava osnovna ljudska prava, istice se u izvestaju Amnesti internesenela. U izvestaju se posebno ukazuje na muke dece pripadnika etnickih manjina na Kosovu. Kako se navodi, deca pripadnika etnickih manjina koje zive u mesovitim sredinama da bi mogla da idu u skolu moraju da imaju stalnu pratnju vojnika KFOR.

Diskriminacija etnickih manjina je ocigledna i u zdravstvu, kaze se dalje, uz zakljucak da se smrtnost medju pripadnicima etnickih manjina bas zbog toga neprekidno povecava. Povrh toga, nezaposlenost medju Srbima i Romima na Kosovu je 90 odsto. Prema misljenju autora izvestaja, Albanci koji zive u regionima gde su manjina imaju slicne probleme. Amnesti internesenel jasno ukazuje da je medjunarodna zajednica dozivela neuspeh na Kosovu i da bi upravo to trebalo da posluži kao iskustvo za delovanje u postkonfliktnim sredinama, kao sto je, na primer, Irak.

Neposredna posledica takve situacija na Kosovu, prema misljenju Amnesti internesanela, jeste veoma skroman povratak izbeglica i raseljenih lica. U izveštaju se podsece da je 1999. godine sa Kosova izbeglo vise od 230.000 pripadnika etnickih grupa, medju kojima su Srbi najbrojniji, a da se do danas svojim kucama vratilo jedva 5.800 ljudi, pri cemu, kako se napominje, povratak izbeglica uglavnom zavisi od prisutnosti KFOR. **(Tanjug)**

PREDSTAVNICI KOSOVSKIH SRBA DANAS KOD ZIVKOVICA

Beograd - Predstavnici Koalicije Povratak i oba Srpska nacionalna veca - SNV Kosova i Metohije i SNV za severno Kosovo i Metohiju - danas bi trebalo da u Beogradu razgovaraju sa Zoranom Zivkovicem, premijerom Srbije.

Najavljenom susretu trebalo bi da prisustvuje i Nebojsa Covic, predsednik Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju.

- Razgovaracemo o zajednickim poslovima Koalicije Povratak i dva SNV kako bismo napravili okvir u kome bismo mogli zajedno radimo, bez nesuglasica - izjavio je za Danas Dragisac, se f Poslanickog kluba Povratak. Prema njegovim recima, pitanje ucesca srpskih predstavnika u prelaznim institucijama Kosova nece biti tema danasnjeg razgovora, jer je na prethodnom susretu clanova Koalicije sa premijerom odluceno da Povratak ostane u kosovskim institucijama. Rada Trajkovic, poslanik Povratka sa "zamrznutim" statusom i potpredsednik SNV Kosova i Metohije, najavila je da ce dva SNV danas ponuditi strategiju transformacije Koordinacionog centra.

- Zbog znacaja pitanja nasa ideja je da on treba da bude sastavljen od politickog i operativnog dela. U politickom bi trebalo da budu predsednik Vlade, ministri odbrane, inostranih poslova i policije, predsednik Skupstine, predsednik Srbije i predstavnik kosovskih Srba, dok bi operativno telo trebalo da ima centralu u Beogradu i dva operativna centra - u Gracanici i Mitrovici - izjavila je za Danas Rada Trajkovic i ocenila da je "problem Kosova i Metohije, nazalost, na neki nacin zapostavljen".

J. T.

Premijer Zoran Zivkovic se sa predstavnicima kosovskih Srba dogovorio o formiranju drzavnog veca za Kosovo

ZA IMENOVANJA NADLEZNA VLADA SRBIJE

Beograd - Na sastanku Zorana Zivkovic, republickog premijera Srbije i Nebojse Covica, predsednika Koordinacionog centra za Kosovo i Metohiju, sa predstavnicima Koalicije Povratak i oba srpska nacionalna veca, SNV Kosova i Metohije i SNV za severno Kosovo i Metohiju, koji je odrzan 30. aprila u Beogradu, dogovreno je da se formira drzavno vece za Kosovo i Metohiju. Drzavno vece bice sastavljeno od nosilaca najvisih drzavnih fukcija u Srbiji i drzavnoj zajednici.

- To bi bilo politicko telo ciji ce glavni zadatak biti da se bavi zastitom prava Srbije i Srba na Kosovu i Metohiji. Odluke ovog tela se ne bi relativizovale kroz rad ove ili one politicke stranke ili organizacije. Ovo ne treba da uplasi nikoga u svetu ili albansku zajednicu na Kosovu, ovo nije nikakva nova politika. Samo zelimo da u odnosima sa medjunarodnom zajednicom i albanskom zajednicom na KiM srpski stav i stav Srbije bude jasniji i precizniji - izjavio je premijer Zivkovic posle sastanka.

Episkop rasko-prizrenski Artemije (Radosavljevic), predsednik SNV Kosova i Metohije, izjavio je za Danas da bi ubuduce drzavno vece, pored najvisih predstavnika drzavnih vlasti, trebalo da udju i predstavnici Srpske pravoslavne crkve na Kosovu i Metohiji i predstavnici kosovskih Srba. Imenovanje clanova Veca, prema njegovim recima trebalo bi da obavi Vlada Srbije sto pre, mada na sastanku nisu precizirani rokovi, kao i datum eventualnih novih sastanaka kosovskih Srba sa vlastima u Beogradu.

- Zadatak Drzavnog veca bice da formulise drzavnu stragiju oko koje cemo se svi okupiti. Na drzavi je za zastiti drzavne interese, u koje spada i pitanje odnosa prema kosovskim Albancima - objasnila je za Danas Rada Trajkovic, poslanik Koalicije Povratak sa zamrznutim statusom i potpredsednik SNV Kosova i Metohije.

Na sastanku je ponovljen zahtev UNMIKu da zapocne proces povratka Srba na Kosovo i Metohiju. Naglasena potreba za uvazavanjem prava Srbije i kolektivnih prava Srba na Kosovu i Metohiji, uspostavljanje njihove bezbednosti i slobode kretanja, decentralizacije vlasti i primene Sporazuma o severnoj Mitrovici. Dogovoren je jedinstven nastup svih srpskih organizacija na Kosovu i Metohiji, navodi se u saopštenju koje je prenela Beta.

J. T.

Pristinski list Zeri tvrdi

FORMIRANJE VECA ZA KOSOVO CINI SUKOB NEIZBEZNIM

Pristina - Formiranje Drzavnog veca za Kosovo Metohiju svedoci da premijer Srbije Zoran Zivkovic namerava da nastavi politiku prema Kosovu koju je pokrenuo njegov prethodnik Zoran Djindjic, pise pristinski list Zeri, pozivajuci se na ocene diplomata u Pristini i Beogradu.

Dnevnik ukazuje da je zbog formiranja veca, koje ce biti sastavljeno od nosilaca najvisih drzavnih fukcija u Srbiji i drzavnoj zajednici, postao neizbezan sukob izmedju Beograda i administracije UN u Pokrajini. To se verovatno nece dogoditi u skorijoj buducnosti, posto sef UNMIK Mihael Stajener uskoro završava svoj mandat, tako da nece imati dovoljno spremnosti da udje u konflikt, rekli su diplomatski izvori za Zeri. List jos navodi da UNMIK jos nije reagovao na formiranje drzavnog veca, jer nije o tome dobio zvanicnu informaciju.

Najvisi zvanicnici Srbije i predstavnici Srba sa Kosova dogovorili su 30. aprila u Beogradu da se formira drzavno vece ili savet za Kosovo i Metohiju, ciji bi clanovi donosili kljucne politicke odluke za pokrajinu.

Koha ditore navodi da UNMIK i Vlada Kosova jos uvek nemaju stav u vezi sa formiranjem veca, uz ocenu da to predstavlja jos jednu manipulaciju srpske vlade Srbima sa Kosova i da vece nece moci da pregovara o kosovskim pitanjima. **(Beta)**

Koordinacioni centar ocenjuje

UCESCE SRBA U KZK NEDOPUSTIVO

Beograd - Koordinacioni centar za Kosovo pozvao je kosovske Srbe da ne ulaze u Kosovski zastitni korpus jer je on "direktni naslednik Oslobojilacke vojske Kosova i organizacija koja stoji iza brojnih teroristickih napada na pripadnike srpske i ostalih

nealbanskih zajednica". "Svi Srbi treba da budu svesni cinjenice", navodi Koordinacioni centar u saopštenju, da KZK pruza "logisticku podrsku teroristickoj organizaciji ANA, odgovornoj za nedavne teroristicke napade na severu Kosova", poput miniranja zelezničkog mosta u Zvecanu.

"Nedopustivo je da bilo koji Srbin udje u takvu organizaciju", upozorio je centar, objasnivši da je delovanje KZK direktno suprotno ulozi koju predvidja Ustavni okvir Kosova, kao i da on "pretenduje da preraste u svojevrstu kosovsku vojsku". Koordinacioni centar je pozvao Srbe da ne pristupaju ni programima obuke i aktivnostima koje organizuje KZK, "sve dok se njegova uloga ne svede na onu predvidjenu Ustavnim okvirom i Rezolucijom 1244".

Koordinacioni centar je u saopštenju takodje pozvao UNMIK da sto pre vrati jedinici PTT Pristina 2,5 miliona dinara za penzije i decije dodatke gradjana Raniluga, Strpca i Trajkovca, koje je UNMIKova carina zaplenila 30. aprila. U saopštenju se gradjani ta tri mesta obavestavaju da penzije i deciji dodaci kasne zato sto je UNMIKova carina zaplenila novac na administrativnom prelazu Konculj. "I pored zahteva Koordinacionog centra upucenog UNMIK, zaplenjeni novac jos nije vracen. (Beta)

PROCES BIVSEM SARADNIKU UNMIK-a

BERLIN: Pred Zemaljskim sudom u Bohumu pocео je proces bivsem saradniku UNMIK kojeg optuznica tereti da je proneverio 4,3 miliona dolara namenjenih kosovskoj Elektroprivredi. Optuzeni bivsi sluzbenik medjunarodne uprave na Kosovu zaduzen za energetiku svojevremeno je priznao proneveru. Prema danasnjim procenama medija, sudjenje koje je u Bohumu juce pocelo, moglo bi vec za nekoliko dana da bude obustavljeno, zato sto optuzeni bivsi saradnik UNMIK nije zeleo da da nikakav iskaz.

(Beta)

BALKAN VAZAN ZA KREDIBILITET AMERIKE

Prema Janosu Bugajskom, postoje tri bezbednosna razloga zbog kojih Amerika i dalje mora da bude ukljucena u desavanja na Balkanu i da obezbedi njegovu stabilnost, pa samim tim i da resi konacni status Kosova:

Balkan nije vazan samo za kredibilitet NATO, vec pre svega za kredibilitet Amerike i njene globalne strategije. Nepotpuna ili neuspela posleratna misija u regionu, isto kao i u Avganistanu, moze da ohrabri ekstremiste u drugim kriznim podrucjima da nastave sa svojim programom. Pravilan zavrsetak posla na Kosovu dace kredibilitet za americku izgradnju posleratnog Iraka. Jugoistocna Evropa mora biti zona bez terorista, i vecina zemalja u regionu ce tome posebno doprineti ako vide angazovanje SAD. Da bi se sprecio upliv terorizma, mora se obezbediti demokratija, vladavina zakona, manjinska prava, regionalna saradnja, ekonomski razvoj, zajedno sa borbom protiv organizovanog kriminala. Odredjivanje konacnog statusa Kosova uvecace sanse da Jugoistocna Evropa bude "cista od terorizma", jer ce se time smanjiti trgovina drogom i ljudima sa Zapadnom Evropom.

SAD na Balkanu imaju lojalne i jake saveznike (Bugarska, Rumunija, Albanija) i one koji to zele da postanu (SCG, Kosovo, Makedonija, Bosna), koji su spremni da pomognu Vasingtonu u svakom buducem izazovu za transatlantsku bezbednost. SAD ne smeju da zanemare nacionalni bezbednosni interes ovih partnera, jer rizikuje da izgubi svoj uticaj na njih dok se oni polako priblizavaju Briselu.

TRAJNA PLATFORMA ZA JUGOISTOCNU EVROPU

Odlaganje resavanja konacnog statusa Kosova proizvodi nove krize i tenzije u regionu i ekonomsku staganciju, procenjuju u Centru za strateske i medjunarodne studije u Vasingtonu, "jer ohrabruje Srbe u verovanju da ce ova pokrajina ili jedan njen deo ponovo da se vrati pod suverenitet Beograda... To je nova vrsta kolonijalizma koju stvara Zapadna Evropa".

Odbacujuci zvanican stav Brisela i Vasingtona da Albanci prvo moraju da dokazu da su sposobni da upravljaju, u analizi se tvrdi: - Samostalne drzavne institucije na Kosovu funkcionisu. Osim toga, ima mnogo zemalja u svetu koje su daleko manje politicki i institucionalno razvijene nego Kosovo, a ipak su suverene i nezavisne drzave.

Konacno, stav je ovog instituta, resavanje statusa Kosova ucinicе dobro i Srbiji, jer:

- Kao sto je svojevremeno rekao srpski premijer Zoran Djindjic, "ne mozemo da odredimo drzavni status Srbije dok ne znamo koji je status Kosova i Metohije". Umesto sto stalno razmislja kako da stabilizuje region, EU bi morala da napravi novu, trajnu platformu za jugoistocnu Evropu. Nema stabilnosti i saradnje na Balkanu dok je buducnost Kosova neizvesna

AMERICKI PLAN "BALKAN 2010."

Ideja o prodaji Kosova prvi put se spominje u dokumentu "Balkan 2010", koji na 120 strana razmatra resenje situacije na Kosovu, a o kome je ranije pisao "Blic". U izradi ove studije, koju je izdao americki Centar za preventivnu akciju, ucestvovali su i Dzejms O'Brajen, savetnik Medlin Olbrajt za Balkan, Edvard Mejer, bivsi americki general, i Dejvid Filips, zamenik predsednika Saveta za medjunarodne odnose iz Vasingtona. Ovaj plan predvidja da bi EU kao "sargarepu" za zemlje Balkana trebalo da ponudi punopravno clanstvo u Evropskoj uniji. U delu plana predvidja se i prodaja Kosova za dolare.

Prodaja Kosova Albancima bila je i ideja Dejvida Filipsa, koji je smatrao da i "Srbija mora da ima kompenzaciju za pretrpljeni gubitak", a da bi se pricalo o sumi izmedju dve i tri milijarde dolara, koja bi se isplacivala u ratama.

Blic - 07.05.2003

VUKOVIC: NEPOTREBAN DRZAVNI SAVET

Beograd - Resavanje kosovskog problema, koji sigurno spada u najteze u citavom regionu, treba da se odvija tolerantnim dijalogom i medjusobnim uvazavanjem u trouglu Pristina-Beograd-svet. Kosovom treba da se bave legitimni drzavni organi Drzavne zajednice i Srbije, a ne neki novoformirani supstituti, sto se odnosi i na najavljeni Drzavni savet - izjavio je Danasu Miodrag Vukovic, visoki funkcioner Demokratske partije socijalista Crne Gore. On kaze da Vlada Crne Gore jos nije dobila

zvanicni predlog o formiranju ovog organa u koji bi, po predlogu koji se cuo u Beogradu, trebalo da udju i crnogorski predstavnici.

- O inicijativi smo culi iz medija. Mislim da je Ministarstvo pravde Crne Gore o tome dobilo dopis. Tek kada dobijemo zvanican predlog, zauzecem stav, ali moje je misljenje da to nije pravi put. Beogradskim sporazumom i Ustavnom poveljom stvorena je Drzavna zajednica SCG koja nema untrasnji, nego samo medjunarodni kontinuitet. Preuzeli smo medjunarodne obaveze bivse drzave pa i Rezoluciju 1244, koja se ipak odnosi pre svega na zaustavljanje sukoba, ali ne i resavanje statusa Kosova. Ne vidim da bi ista pozitivno mogle da ucine neke nove strukture koje nisu ni predvidjene Ustavnom poveljom, jer bi one samo stvarale privid i sirile iluzije da se moze brze i efikasnije - objasnjava Vukovic.

S. B